

Číslo spisu: 21657/2023-M_OSaKIvSV
Číslo záznamu: 100110/2023

V Bratislave, 11.08.2023

ROZHODNUTIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) ako vecne príslušný orgán podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

UKLADÁ POSKYTOVATEĽOVI SOCIÁLNEJ SLUŽBY

Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné,

Ptičie 158, 067 41 Ptičie, IČO: 00695424 (ďalej len „účastník konania“, „poskytovateľ sociálnej služby“ alebo „dozorovaný subjekt“)

POKUTU VO VÝŠKE 2000 EUR (SLOVOM DVETISÍC EUR)

podľa ustanovenia § 10 ods. 2 písm. b) prvého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach

ZA SPRÁVNY DELIKT V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:

podľa ustanovenia § 101 ods. 1 písm. b) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ktorého sa účastník konania ako poskytovateľ sociálnej služby dopustil tým, že pri poskytovaní sociálnej služby porušil povinnosti podľa ustanovenia § 10 zákona o sociálnych službách tak, že použil voči prijímateľkám sociálnej služby [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zákonom nedovolený prostriedok telesného obmedzenia – mechanické opatrenie na vstupných dverách do izby, na ktorej boli prijímateľky sociálnej služby ubytované, znemožňujúce samostatné otvorenie dverí z ich vnútornej strany, a to minimálne v čase od 15.02.2023 do 15.05.2023.

Uloženú pokutu je účastník konania povinný uhradiť do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, číslo účtu v tvare IBAN: SK25 8180 0000 0070 0010 6675, konštantný symbol: 0558, variabilný symbol: 1001102023

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Inšpekcia v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) na základe poverenia na výkon dozoru podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 29/2023/OIvSS začala dňa 15.05.2023 u poskytovateľa sociálnej služby výkon dozoru nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb. Predmetom dozoru bolo dodržiavanie povinností pri ochrane života, zdravia a dôstojnosti prijímateľa sociálnej služby podľa ustanovenia § 10 zákona o sociálnych službách ako aj plnenie štandardov kvality poskytovania sociálnej služby podľa ustanovenia § 9 ods. 8 zákona o sociálnych službách podľa prílohy č. 2 zákona o sociálnych službách – kritéria 1.8 (Prevenčia krízových situácií a práca s rizikom v sociálnych službách. Používanie prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia), kritéria 1.9 (Ochrana pred zlým zaobchádzaním) a Kritériá 1.15 (Dôverník v sociálnych službách).
2. Pri výkone dozoru v zariadení sociálnych služieb bolo dňa 15.05.2023 zistené, že sa na vstupných dverách do izby, na ktorej sú ubytovaní prijímatelia sociálnej služby nachádzala z ich vnútornej strany otočná guľa. Na dverách sa nenachádzala bežná dverová kľučka tak, ako tomu bolo na ostatných izbách prijímateľov sociálnej služby v zariadení. ISV bola informovaná poskytovateľom sociálnej služby, že ide o izbu, kde bola v čase výkonu dozoru na mieste ubytovaná prijímateľka sociálnej služby [REDAKOVANÉ]. ISV na mieste overila, že guľu na vstupných dverách je síce možné mierne pootočiť, ale dvere je možné takto otvoriť len s použitím osobitnej zručnosti a fyzickej sily, teda nie štandardným tlakom ruky.
3. Prijímateľka sociálnej služby, [REDAKOVANÉ] je zdravotne znevýhodnená a z tohto jej zdravotného obmedzenia vyplývajú rôzne telesné obmedzenia. V dokumente poskytovateľa „Vymedzenie rizikových oblastí“ poskytovateľ uvádza, že [REDAKOVANÉ] má zlú chôdzu, je nestabilná, padá aj na rovnej ploche. [REDAKOVANÉ] zariadenia ISV uviedla, že prijímateľka sociálnej služby nemala reálnu možnosť otvoriť si dvere svojpomocne či sama v situácii, keď sa nachádzala vnútri izby bez sprievodu inej fyzickej osoby. Čo bol i úmysel poskytovateľa pri inštalácii gule (mechanického opatrenia) na vstupných dverách z vnútornej strany namiesto bežnej kľučky, ako tomu je na ostatných dverách do izieb v zariadení.
4. Guľa na dverách bola v priebehu výkonu dozoru dňa 15.05.2023 v poobedných hodinách odstránená a nahradená bežnou kľučkou, po upozornení zo strany poverených zamestnancov ISV vykonávajúcich dozor.
5. V priebehu výkonu dozoru sa [REDAKOVANÉ] poskytovateľa sociálnej služby [REDAKOVANÉ] zariadenia sociálnych služieb) vyjadril, že izba s dverami s guľou z vnútornej strany bola predtým využívaná aj inou prijímateľkou sociálnej služby - [REDAKOVANÉ]. Poskytovateľom sociálnej služby bola guľa na dverách izby z vnútornej strany odôvodnená tým, že táto prijímateľka sociálnej služby vychádzala z izby vo večerných a nočných hodinách v situáciách, keď službukonajúci personál poskytovateľa sociálnej služby nemohol „monitorovať“ jej pohyb a pobyt. Toto opatrenie bolo preto prijaté približne pred tromi mesiacmi pred začatím výkonu dozoru, teda asi vo februári 2023.

6. Vyššie uvedené situácie **neboli zaznamenané poskytovateľom** sociálnej služby v registri telesných a netelesných obmedzení.
7. V ustanovení § 10 ods. 1 zákona o sociálnych službách je určené primárne zákonné pravidlo pre poskytovateľa sociálnych služieb, a to že v zariadení sociálnych služieb nie je dovolené používať prostriedky telesného a netelesného obmedzenia pri poskytovaní sociálnej služby. Ide o **zásadu**, teda ustálené pravidlo pre konanie a správanie sa osôb pri poskytovaní sociálnej služby, ktorého **obsahová stránka je potom zrejmá i zo znenia ďalších ustanovení zákona o sociálnych službách, ako aj ďalšej platnej právnej úpravy (sensu largo) jednotlivo alebo vo vzájomných súvislostiach. Je možné ju pri jej aplikácii individualizovať.**
8. Zákonnú výnimku predstavuje iba situácia, keď je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb. V takomto prípade je možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, ale len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia u prijímateľov sociálnych služieb. V ustanovení § 10 ods. 3 zákona o sociálnych službách sú prostriedky telesného obmedzenia taxatívne určené: zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Guľa na dverách izby, resp. akékoľvek **mechanické opatrenie zabráňujúce samostatnému otvoreniu dverí prijímateľom z vnútornej strany dverí resp. možnosti pohybu prijímateľovi do a z izby, na ktorej je ubytovaný, nie je prostriedkom telesného obmedzenia, ktorý by bol špecifikovaný v zákone o sociálnych službách a teda ipso facto dovolený.**
9. Zákonodarca nepredpokladá a ani neschvaľuje používanie iných prostriedkov telesného a netelesného obmedzenia, ako tých ktoré sú zákonom stanovené. Nakoľko sú prostriedky telesného a netelesného obmedzenia vymedzené v zákone taxatívne nie je možné ich rozširovať, a to ani použitím výkladu. Rozširovanie prostriedkov telesného či netelesného obmedzenia výkladom nie je prípustné, pretože tomu bráni teleologický výklad zákona o sociálnych službách. Prijímateľom sociálnej služby má byť umožnené realizovať svoje základné ľudské práva a slobody, má byť zachovávaná ich ľudská dôstojnosť a má sa zabráňovať ich sociálnemu vylúčeniu. Na uvedené poukazuje i všeobecná časť dôvodovej správy k zákonu o sociálnych službách. Ak by bol možný extenzívny výklad ustanovenia § 10 zákona o sociálnych službách nedochádzalo by k rešpektovaniu a dodržiavaniu účelu zákona, ktorým je ochrana prijímateľov sociálnej služby, ich základných práv a slobôd, ich ľudskej dôstojnosti, na ktoré poukazuje aj ustanovenie § 6 zákona o sociálnych službách. Tieto atribúty predstavujú základ, na ktorých je postavený zákon o sociálnych službách a v rámci neho i postavenie prijímateľov sociálnych služieb, najmä čo sa týka práv, ktoré im prináležia.
10. Zo zákonného pravidla nepoužívať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby vyplýva požiadavka na poskytovateľa sociálnej služby poskytovať sociálnu službu tak, aby metódy a postupy jej poskytovania účinne a v medziach pravidiel a štandardov, určených zákonom o sociálnych službách, predchádzali situáciám, v ktorých

je potreba použitia obmedzenia voči prijímateľom sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby si má osvojiť problematiku rizika a zodpovednosti, v kontexte s právami prijímateľov sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby zároveň má aplikovať etické aspekty. Je potrebné hľadať a realizovať čo najmenej obmedzujúce riešenia pre prijímateľa sociálnej služby. Použitie gule na dverách z vnútornej strany izby nepatrí k najmenej obmedzujúcim riešeniam, pretože zavedením tohto opatrenia (gule na dverách) boli prijímateľky sociálnej služby obmedzované vo svojich základných ľudských práv a slobodách, pričom toto obmedzenie zasahovalo do aspektu ich ľudskej dôstojnosti.

11. **Zákonodarca touto právnou úpravou mieni v jej celistvosti nastavenie takých pravidiel poskytovania sociálnej služby, ktoré sú z pohľadu zákonodarcu „garantujúce“ rešpekt a i reálnu aplikáciu/ napĺňanie základných ľudských práv a slobôd prijímateľov sociálnych služieb. Zákonodarca isto nemienil ustanoveniami § 10 zákona o sociálnych službách „formálne“ konštatovanie/ proklamáciu, ale reálny, efektívny a predvídateľný systém „brzd, protiváh a na seba nadväzujúcich garancií“ ako pre prijímateľa sociálnej služby, tak i pre poskytovateľa sociálnej služby (objektívne) a jeho zamestnancov.**
12. **Zákonnou výnimkou je takto situácia, ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb. I vtedy je však možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby len na čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy prijímateľa sociálnej služby prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia. Za prostriedky telesného obmedzenia sa v ustanovení § 10 ods. 3 zákon o sociálnych službách určuje zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria. Ide pritom, ako je to uvedené už i vyššie o taxatívny výpočet prostriedkov telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, z ktorého nie je prípustné nijak (ani analogicky) vybočiť, keďže právna úprava reglementuje a i reflektuje oblasť, kde môže dôjsť k zásahu do základných ľudských práv a slobôd, ktorý by nebol ani primeraný (čo najmenej invazívny či intenzívny), ani predvídateľný, či spočívajúci na platnom právnom základe, legitímnom ciele a nevyhnutnosti.**
13. Dňa 19.06.2023 bolo poskytovateľovi sociálnej služby doručené oznámenie o začatí správneho konania o uložení pokuty zo dňa 16.06.2023 (č. záznamu 76166/2023) a zároveň bol vyzvaný, aby v lehote do 14 dní odo dňa doručenia tohto oznámenia sa k nemu vyjadril.
14. Poskytovateľ sociálnej služby dňa 06.07.2023 doručil ministerstvu svoje vyjadrenie zo dňa 30.06.2023, v ktorom uviedol, že:
 - a) poskytovateľ sociálnej služby nebol upozornený dohľadom začatým dňom 15.06.2022 na nevhodnosť takéhoto typu „kľučky“, pričom mu nebol doručený žiaden výstup z dohľadu. V prípade akéhokoľvek upozornenia by bol tento typ „kľučky“ odstránený,
 - b) otáčavá „kľučka“ predstavovala podľa účastníka konania psychologickú zábranu a bola zriadená na prechodné obdobie. [REDAKOVANÉ] disponovala možnosťou otvoriť si

dvere z vnútornej strany (sila ruky a pohyb ruky boli primerané možnostiam [REDACTED]). Zároveň dvere na predmetnej izbe sa otvárali smerom von a takýto typ otáčavej „kľučky“ bol umiestnený iba na jednej izbe. Podľa vyjadrenia účastníka konania jeho úmyslom bolo minimalizovať riziká súvisiace s bezcieľným blúdením prijímateľky sociálnej služby [REDACTED] pričom nemal v úmysle jej obmedziť slobodu pohybu. [REDACTED] dokázala otvoriť dvere na izbe už v prvú noc po jej zavedení. Blúdenie klientky sa napriek tomu znížilo na minimum, čo bolo dôvodom jej využívania,

- c) kvôli zhoršenej schopnosti personálu počas nočnej zmeny dohliadať na zabezpečenie oddelenia pri opakovanej asistencii rýchlej zdravotnej pomoci pre opakované epileptické záchvaty inej prijímateľky sociálnej služby bola v mesiacoch apríl a máj 2023 prechodne na nevyhnutný čas v danej izbe ubytovaná [REDACTED]. Podľa vyjadrenia účastníka konania [REDACTED] svoju izbu pravidelne opúšťa, bezcieľne blúdi a budí iných prijímateľov sociálnej služby. K tomuto dochádzalo počas nočnej zmeny v prípade zvýšeného pohybu na oddelení. [REDACTED] si dokázala dvere otvoriť s niekoľko minútovou časovou rezervou,
- d) bol v dobrej viere, že používanie otáčavej „kľučky“ ako psychologického prostriedku, nie je možné posudzovať ako fyzicky obmedzujúci prostriedok. Poukázal na to, že v priebehu výkonu dozoru bola „otáčavá kľučka“ odstránená a nahradená „inou“ kľučkou. Zavedením otáčavej „kľučky“ hľadali spôsob efektívneho vyriešenia problému s nočným blúdením, takým spôsobom, aby boli dodržiavané ľudské práva prijímateľiek sociálnej služby,

e) [REDACTED]

f) [REDACTED]

g) [REDACTED]

h) [REDACTED]

Prílohou tohto vyjadrenia bola aj psychiatrická správa (odporúčanie lekára z odboru psychiatria) zo dňa 20.09.2016.

15. Účastník konania (poskytovateľ sociálnej služby) mal tiež možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, k spôsobu jeho zistenia a podať návrh na doplnenie. V rámci svojho vyjadrenia účastník konania uviedol obsahovo totožné tvrdenia zo svojho vyjadrenia zo dňa 30.06.2023, pričom ho doplnil o to, že zamestnanci, ktorí sa zúčastnili výkonu dozoru, si priamo v zariadení

neoverili schopnosť prijímateľiek sociálnej služby otvoriť si dvere.

16. Správny delikt vykazuje znaky škodlivosti, nebezpečnosti a závažnosti pre spoločnosť, porušuje/ohrozuje záujmy spoločnosti. Zodpovednosť za spáchanie správneho deliktu je založená na objektívnom princípe, čiže sa posudzuje bez ohľadu na zavinenie.

17. Podľa ustanovenia § 10 ods. 2 písm. b) prvého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach ministerstvo uloží za správny delikt v oblasti sociálnych služieb pokutu do 5000 eur.

18. Ministerstvo v tomto rozhodnutí, po zvážení všetkých okolností **ukladá účastníkoví konania – poskytovateľovi sociálnej služby pokutu vo výške 2000 eur**. Platná právna úprava určuje zvážiť ministerstvu pri určení výšky pokuty závažnosť, následky, opakované spáchanie deliktu alebo spáchanie viacerých správnych deliktov. Je vecou správnej úvahy ministerstva (správneho orgánu) zvážiť tieto aspekty, pričom platná právna úprava neurčuje ani hierarchiu týchto aspektov, ani mieru, v akej sa na ten ktorý aspekt pri určení výšky pokuty prihliada.

19. Vzhľadom na všetky zistenia v tejto veci konanie účastníka konania **trvalo minimálne tri mesiace spätne od začiatku výkonu dozoru**, ktorý sa uskutočnil 15.05.2023. Uvedené potvrdzujú rozhovory so zamestnancami a štatutárnym orgánom dozorovaného subjektu pri výkone dozoru. Účastník konania uvádza vo svojom vyjadrení zo dňa 30.06.2023, že guľa na dverách izby bola už v čase výkonu dohľadu dňa 15.06.2022. V izbe v uvedenom čase bývali [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], pričom v izbe bývala najskôr jedna prijímateľka sociálnej služby, neskôr druhá. Vzhľadom na to, že **nebolo** nijakým spôsobom **zaznamenané** toto obmedzenie prijímateľiek sociálnej služby, nie je možné určiť presné časové obdobie, v ktorom bola v izbe ubytovaná [REDAKOVANÉ] a v ktorom [REDAKOVANÉ]. Z vyjadrení tiež nie je zrejmé, ktorá z nich izbe bývala skôr, a to vzhľadom na nezrovnalosti vo vyjadreniach - vyjadrenie poskytovateľa sociálnej služby zo dňa 15.05.2023 a vyjadrenia účastníka konania v rámci správneho konania. Je však nespochybniteľné, že uvedené **obmedzenie bolo používané v tej istej izbe u týchto dvoch prijímateľiek sociálnej služby**.

20. Uvedené obmedzenie prijímateľiek sociálnej služby **trvalo dlhšie obdobie**, počas ktorého im bolo zamedzené slobodné rozhodovanie o tom, kedy izbu opustia. Následkom tohto konania bolo obmedzenie pohybu uvedených prijímateľiek sociálnej služby v rámci zariadenia sociálnej služby, čo mohlo spôsobiť ich **izoláciu**. Izolácia môže mať rôzne dôsledky, od pocitov opustenosti až po depresiu, samovražedné sklony a myšlienky.

21. Ministerstvo považuje konanie účastníka konania za **neprípustné a závažné** vzhľadom na ľudskú dôstojnosť a ochranu života a zdravia prijímateľov sociálnych služieb. Prijímateľa sociálnej služby majú právo na rešpektovanie a dodržiavanie ich základných ľudských práv a slobôd a ich ľudskej dôstojnosti. Poňmanie ľudskej dôstojnosti v širšom zmysle predpokladá, že osoby, ktoré patria k znevýhodneným skupinám sú v čo najväčšom rozsahu integrované a inkludované do bežného života. Spôsob, akým prebieha integrácia a inkludovanie akceptuje, rešpektuje a uznáva ich osobitosť. „Bezcieľne blúdenie“ prijímateľiek sociálnej služby, na ktoré poukazuje účastník konania, treba vnímať uvedeným spôsobom. Je potrebné mu zo strany poskytovateľa sociálnej služby, resp. jeho zamestnancov, venovať pozornosť a vyhodnotiť jeho riziká.

22. Na vyhodnotenie rizík prijímateľov sociálnej služby slúži rizikový plán. Poskytovateľ sociálnej služby má mať podľa prílohy č. 2 k zákonu o sociálnych službách (*kritéria 1.8 Prevencia krízových situácií a práca s rizikom v sociálnych službách. Používanie prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia*) zistené rizikové oblasti. Poskytovateľ sociálnej služby má disponovať vypracovaným postupom krízovej intervencie na zvládanie krízových situácií, má mať vytvorené postupy a pravidlá na riešenie krízy u prijímateľa sociálnej služby a zabezpečenie vhodných služieb.

23. Poskytovateľ sociálnej služby je pri vyhodnotení rizík a následnom navrhovaní a prijímaní nevyhnutných opatrení na elimináciu týchto rizík povinný postupovať podľa príslušných právnych predpisov. Nie je akceptovateľné zabezpečiť dvere guľou, ktorá zabraňuje voľnému pohybu prijímateľiek sociálnej služby. Ak prijímateľky sociálnej služby v noci bezcieľne blúdili, bolo potrebné personálne zabezpečiť náležitý dohľad tak, aby bolo možné zvládnuť danú situáciu. Pristúpiť k ich izolácii a obmedzeniu slobody pohybu nie je možné. Podľa názoru ministerstva riziká súvisiace s umiestnením prijímateľiek do izby s dverami s guľou z vnútornej strany môžu byť väčšieho rozsahu, a to vzhľadom na traumy resp. na zranenia, ktoré môžu prijímateľom sociálnej služby vzniknúť pri snahe opustiť izbu.

24. Účastník konania vo svojom vyjadrení zo dňa 30.06.2023 nazýva guľu „otočnou kľučkou“. Podľa ministerstva nie je v tomto prípade rozhodujúce, či sa jednalo o guľu alebo o „otočnú kľučku“. **Relevantné je to, že prijímateľky sociálnej služby si kvôli svojmu zdravotnému stavu, hendikepu, nevedeli otvoriť dvere na izbe z ich vnútornej strany, resp. mali sťažené možnosti ich otvorenia oproti stavu, kedy by na dverách izby bola z vnútornej strany umiestnená bežná kľučka.**

25. Účastník konania argumentuje, že prijímateľka sociálnej služby [REDAKOVANÉ] si dvere vedela otvoriť už v prvú noc po zavedení guľy na dverách. Zároveň uviedol, že „blúdenie“ tejto prijímateľky sociálnej služby sa obmedzilo na minimum. Podľa účastníka konania išlo o psychologický prostriedok. Ak by si prijímateľka sociálnej služby vedela otvoriť dvere bez prebytočnej námahy a v primeranom časovom horizonte, hneď v prvú noc, tak podľa názoru ministerstva by guľa na dverách nepredstavovala pre ňu žiadnu psychologickú zábranu, neobmedzilo by sa jej „blúdenie“. Prijímateľka sociálnej služby by vedela opustiť izbu bez klopania, na ktoré bolo poukazované v rozhovoroch z výkonu dozoru so zamestnancami účastníka konania. Samotný poskytovateľ sociálnej služby, účastník konania, vo svojom vyjadrení uviedol, že dvere bolo možné otvoriť iným spôsobom ako sa otvárajú dvere, ktoré disponujú bežnou kľučkou. Zamestnankyňa vykonávajúca dozor na mieste vyskúšala otvorenie dverí s guľou z vnútornej strany. Tieto bolo možné otvoriť, ale len s použitím osobitnej zručnosti a po určitom čase. Pri [REDAKOVANÉ] poskytovateľ sociálnej služby uviedol vo vyjadrení zo dňa 30.06.2023, že existovala niekoľko minútová časová rezerva, počas ktorej si prijímateľka sociálnej služby otvorila dvere. Vzhľadom na to možno konštatovať, že prijímateľky sociálnej služby v čase, kedy si nevedeli otvoriť dvere mohli pociťovať beznádej, pocity krivdy, zrady, možno aj nepochopenie situácie, prečo sú v uvedenej izbe zatvorené takýmto spôsobom. V dokumentácii (napríklad v dokumente „Vymedzenie rizikových oblastí“) sa nenachádza informácia o tom, akým spôsobom participovali prijímateľky na navrhovaní postupov krízovej intervencie, resp. akým spôsobom boli oboznámené s dôvodmi, prečo boli ubytované v izbe s dverami s guľou z vnútornej

strany a boli takýmto spôsobom limitované a obmedzované.

26. V danom kontexte netreba opomenúť ani právo na sebaurčenie prijímateľov sociálnej služby, ktoré uznáva potrebu prijímateľov sociálnej služby uskutočňovať vlastné rozhodnutia. Neodmysliteľnou súčasťou tohto práva je autonómia, čím sa má na mysli schopnosť zaistiť si svoje vlastné potreby, možnosť nezávisle konať bez kontrolovania inými. Prijímateľ sociálnej služby má disponovať mocou a kontrolou nad vlastným životom a rozhodovať o ňom, do takej miery, ako mu to umožňujú jeho psychické a fyzické determinanty (vek, zdravotný stav, zdravotné postihnutie, atď. ...). Tento, ako aj iné vyššie uvedené aspekty, boli pri inštalovaní otočnej gule na dverách opomenuté účastníkom konania. Prijímateľky sociálnej služby nemohli realizovať svoju slobodnú vôľu a opustiť izbu. Ich pohyb bol obmedzený resp. riadený zamestnancami účastníka konania, nemali kontrolu nad vlastným životom, nad svojím konaním v rozsahu, v ktorom by im to umožňovali ich fyzické a psychické determinanty.

27. U prijímateľov sociálnych služieb je potrebné rešpektovať odlišnosť a prijímať osoby so zdravotným postihnutím ako súčasť ľudskej rozmanitosti a prirodzenosti, a tak aj k nim pristupovať. Je potrebné ich akceptovať, akceptovať ich pocity, túžby, rozhodnutia. Nie je vhodné vnucovať im svoju vôľu vo veciach, v ktorých majú schopnosť rozhodovať sami o sebe, hoci je potrebná zvýšená kontrola pri niektorých úkonoch. Je preto neakceptovateľné, aby účastník konania (gul'ou na dverách z vnútornej strany) obmedzoval slobodu rozhodovania, autonómiu vôle, kde sa budú prijímateľky sociálnej služby zdržovať v rámci zariadenia sociálnych služieb, ktoré by malo nahrádzať ich rodinné prostredie.

28. Význam slova autonómia je aj sloboda a samostatnosť osoby, čo sa týka rozhodovania a konania. Hoci sa v sociálnych službách uplatňujú profesionálne spôsoby práce, ktorými sú pomoc a kontrola, rozdiel medzi nimi sa líši v záujmoch. Obe sú potrebné a zároveň zaužívané spôsoby interakcie. Treba si však uvedomovať rozdiel medzi nimi a vedieť ich vhodne používať.

29. K vyjadreniu účastníka konania, že zamestnanci ministerstva si pri výkone dozoru neoverili schopnosti prijímateľiek sociálnej služby [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] otvoriť si dvere, ministerstvo uvádza, že zamestnanci ISV sa pýtali zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby a štatutárneho zástupcu na gul'ou na dverách z vnútornej strany izby. Zistenia získané z týchto rozhovorov a z obrazovej dokumentácie – považuje ministerstvo za dostatočné a preukazujúce existenciu obmedzujúceho prostriedku – gule na dverách izby, ktorou boli obmedzované v určitom čase prijímateľky sociálnej služby. Ministerstvo nepovažovalo a ani nepovažuje za potrebné a vhodné overovanie si schopnosti prijímateľiek sociálnej služby otvoriť si predmetné dvere s gul'ou z vnútornej strany. Opätovné vystavenie prijímateľiek sociálnej služby tomuto obmedzujúcemu prostriedku by mohlo spôsobiť ich ďalšie traumatizovanie zo strany štátneho orgánu. Zároveň, ak by zamestnanci ISV pristúpili k overeniu schopností prijímateľiek sociálnej služby otvoriť si dvere, ich konanie by bolo v rozpore so zákonom (porušovanie základných ľudských práv a slobôd) a kódexom štátneho zamestnanca. Práve z tohto dôvodu zamestnanci ISV uskutočňovali rozhovory, ktoré preukazujú, že prijímateľky sociálnej služby boli vystavené takémuto obmedzujúcemu prostriedku. Zároveň mala ISV k dispozícii rizikové plány uvedených prijímateľiek sociálnej služby, v ktorých je uvedený ich zdravotný stav. Ministerstvo na základe vyššie uvedeného vyhodnotilo gul'ou ako obmedzujúci prostriedok pre uvedené prijímateľky sociálnej služby.

30. Ministerstvo pri ukladaní sankcie prihliadlo aj na charakter sankcie ako takej, ktorou je preventívna a represívna funkcia. Pri určovaní výšky pokuty prihliadlo tiež na **závažnosť správneho deliktu, rozsah následkov správneho deliktu**, opakované spáchanie toho istého správneho deliktu alebo na spáchanie viacerých správnych deliktov.

31. Z hľadiska **závažnosti a následkov** je potrebné poukázať na to, že porušenie povinností ustanovených v § 10 zákona o sociálnych službách možno zaradiť medzi najzávažnejšie. Dôvodom je to, že zasahujú do zdravia, integrity, dôstojnosti, bezpečnosti prijímateľa sociálnej služby. Zároveň tu dochádza k porušeniu všeobecného zákazu neľudského a ponižujúceho zaobchádzania ako základného ľudského práva, či k obmedzovaniu práva na sebaurčenie, autonómie vôle prijímateľov sociálnej služby. Ministerstvo pri stanovení výšky pokuty postupovalo spôsobom, aby výška pokuty plnila represívnu funkciu a aby táto pokuta pôsobila na účastníka konania výchovne a zároveň plnila funkciu generálnej prevencie.

32. K porušeniu povinnosti účastníka konania podľa zákona o sociálnych službách došlo voči dvom osobám – prijímateľkám sociálnej služby, a to guľou na dverách izby z vnútornej strany, ktorá predstavuje nedovolené telesné obmedzenie prijímateľov sociálnej služby. Zdôvodnenie, prečo bola kľučka z vnútornej strany izby nahradená guľou (asistencia RZP, blúdenie, zabudnutie ju odstrániť), nepovažuje ministerstvo za poľahčujúcu okolnosť. Účastník konania má disponovať takým personálom, či už kvantitatívne, ale aj kvalitatívne, aby nedochádzalo k takémuto protiprávnemu konaniu, aby bolo reálne možné zabezpečovať náležitú odbornú starostlivosť všetkým prijímateľom sociálnej služby. Niektorí prijímatelia sociálnej služby vzhľadom na ich fyzické a psychické determinanty si vyžadujú vyššiu mieru odbornej starostlivosti a pomoci. V týchto prípadoch nie je možné túto starostlivosť či pomoc nahrádzať opatreniami, ktoré zasahujú do aspektov základných ľudských práv a slobôd. Poskytovatelia sociálnych služieb majú napĺňať individuálne potreby prijímateľov sociálnych služieb, pomáhať im takým spôsobom, aby boli čo najviac samostatní v každodenných činnostiach. V zákone o sociálnych službách sú síce vymedzené telesné a netelesné obmedzenia, tie je však možné aplikovať len v zákonom predvídateľných prípadoch. Je nevyhnutné postupovať podľa príslušných právnych predpisov, napr. ak dôjde k použitiu telesného či netelesného obmedzenia, je nutné ho zaznamenať do registra telesných a netelesných obmedzení.

33. Ministerstvo za poľahčujúcu okolnosť **nepovažuje odstránenie gule** na dverách z vnútornej strany, ku ktorému došlo po upozornení zo strany zamestnancov vykonávajúcich dozor, a ani to, že v priebehu výkonu dohľadu v roku 2022 nebol poskytovateľ sociálnej služby zo strany ministerstva upozornený na porušenie príslušných právnych predpisov. V kompetencii ministerstva nie je usmerňovanie poskytovateľa sociálnych služieb. Na zodpovednosť za správny delikt nemôže mať vplyv ani prípadná vedomosť správneho orgánu, ministerstva, o protiprávnom konaní poskytovateľa sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby, ako právnická osoba, má disponovať dostatočnými vedomosťami, skúsenosťami, schopnosťami, aby mal potrebnú znalosť právnych predpisov, ktorými sa riadi oblasť sociálnych služieb. Účastník konania teda nemôže poukazovať na to, že na porušenie nebol upozornený zo strany ministerstva.

34. Úradným listom zo dňa 17.07.2023 bol účastník konania podľa ustanovenia § 33 ods. 2 správneho poriadku vyzvaný na vyjadrenie sa k podkladom rozhodnutia pred jeho vydaním v lehote 7 dní odo dňa doručenia tejto výzvy. Účastník konania sa k podkladom rozhodnutia pred jeho vydaním **vyjadril** svojim podaním doručeným ministerstvu dňa 31.07.2023, pričom **ministerstvo sa vyrovnalo** v zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 správneho poriadku **s jeho vyjadreniami**, ako aj s vyjadreniami účastníka konania k oznámeniu o začatí správneho konania.

35. [REDAKOVANÉ] pri prijímateľovi sociálnej služby [REDAKOVANÉ] nebolo preukázané v rámci správneho konania. V prípade existencie pochybností, nie je možné konštatovať, že došlo k správne deliktu.

36. Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 61 ods. 1 správneho poriadku v lehote do 15 dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správne orgánu, ktorý ho vydal. Včas podaný rozklad proti tomuto rozhodnutiu má odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Ing. Ján Hudák, PhD., MBA
generálny riaditeľ